

Konjunkturläget kvartal 4, 2021

Konjunkturläget försämrades successivt under det fjärde kvartalet 2021. En utveckling som fortsatte under innevarande års första månad. I skrivande stund är konjunkturläget osäkert och inför framtiden råder påtaglig pessimism i såväl Europa som andra delar av världen. Osäkerheten beror på en rad samverkande faktorer som höga energi- och bränslepriser, kraftigt ökad inflation, vikande börskurser runtom i världen samt rädsla för höjda styrräntor. Därtill bidrar den ryska aggression som riktats mot Ukraina till ytterligare osäkerhet inför framtiden och införandet av sanktioner riktade mot Ryssland späder på oron i de europeiska ekonomierna, då Ryssland är en stor exportör av råvaror som olja, gas och spannmål. Slutligen brottas många länder fortfarande med pandemin och de nedstängningar som tillämpas för att minska smittspridningen har liksom tidigare menlig inverkan på den ekonomiska aktiviteten. Det osäkra läget medför att BNP-prognoserna för 2022 är mycket osäkra. Konjunkturinstitutet (KI) utgår i sin senaste konjunkturavstämning ifrån en BNP-tillväxt på 3,4 procent helåret 2022, men denna siffra kommer behöva justeras löpande beroende på läget i omvärlden.

Konfidensindikatorn och Barometerindikatorn är tagna från

Konjunkturbarometern, en enkätundersökning till företag och hushåll som utförs varje månad av Konjunkturinstitutet.

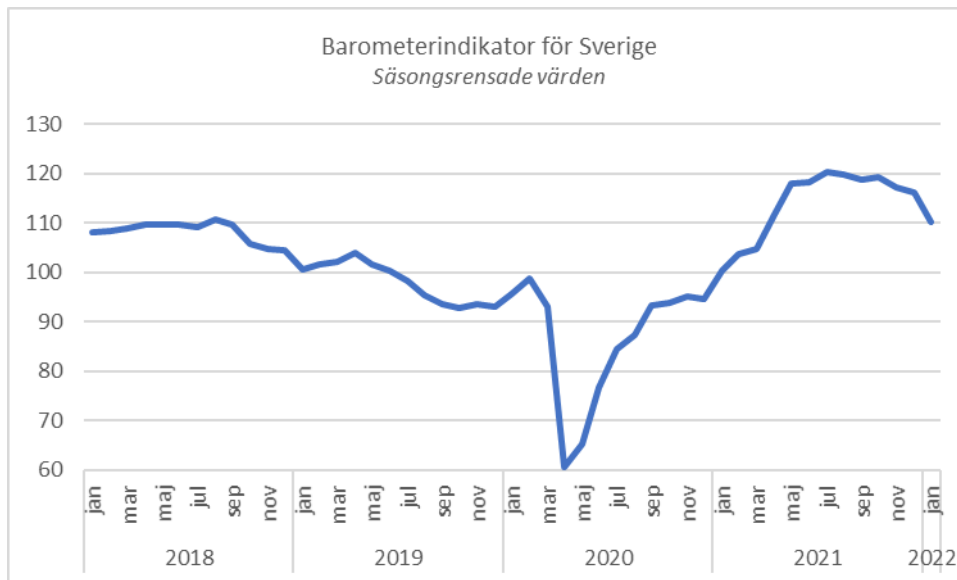
Konfidensindikatorn är en sammanvägning av företagens svar på frågor om bland annat orderstock, försäljningsvolym, nulägesomdöme och förväntningar.

Barometerindikatorn sammanfattar konfidensindikatorerna för näringsliv och hushåll och tas fram enbart på riksnivån. Syftet är att fånga stämningläget i den svenska ekonomin. Värdet över 100 respektive 110 motsvarar en starkare respektive mycket starkare ekonomi än normalt. Värdet under 100 respektive under 90 visar en svagare respektive mycket svagare ekonomi än normalt.

Konjunkturläget

Det aktuella konjunkturläget avspeglar sig i den av KI framtagna barometerindikatorn, vilken baseras på svar från företag och hushåll. Hänsyn tas till faktorer som orderstock, försäljning, nulägesbedömning och framtidsutsikter. (Ett värde över 100 indikerar att konjunkturen är starkare än normalt, medan ett värde under 100 visar det motsatta.) Barometerindikatorn föll med 34 enheter från mars till april 2020 och hamnade på den lägsta nivån sedan mätningarna inleddes 1993. Indikatorn befann sig i april 2020 på ungefär 60, vilket är klart under det lägsta värde som uppmättes under den senaste internationella finanskrisen 2008–2009. Under sommar och tidig höst 2020 förbättrades dock läget något, vilket KI såg som ett tecken på att efterfrågan och produktion så sakteliga återhämtade sig. Följden blev en rekyl i barometerindikatorn. Under den senare delen av hösten ökade återigen smittspridningen och nya restriktioner infördes som en följd därav. Detta avspeglade sig i barometerindikatorn som minskade från 97,5 i november till 95,9 i december. Redan under årets första månader 2021 stärktes dock läget något och under våren förbättrades konjunkturläget ytterligare då ett värde på 113,4 uppmättes i april. Därefter stärktes konjunkturläget ytterligare och i augusti uppgick barometerindikatorvärdet till 120,3. Under hösten 2021 stabiliserades konjunkturläget efter en längre uppgångsperiod och i oktober månad uppmättes samma värde som i augusti. Under

vintern 2021/2022 har konjunkturläget försämrats något av anledningar som nämns ingressen. I januari 2022 uppmättes så ett barometerindikatorvärde till 110, vilket är en påtaglig minskning jämfört med hösten 2021. Inför kommande månader kan barometerindikatorn antas fluktuera till följd av det osäkra läget i omvärlden.

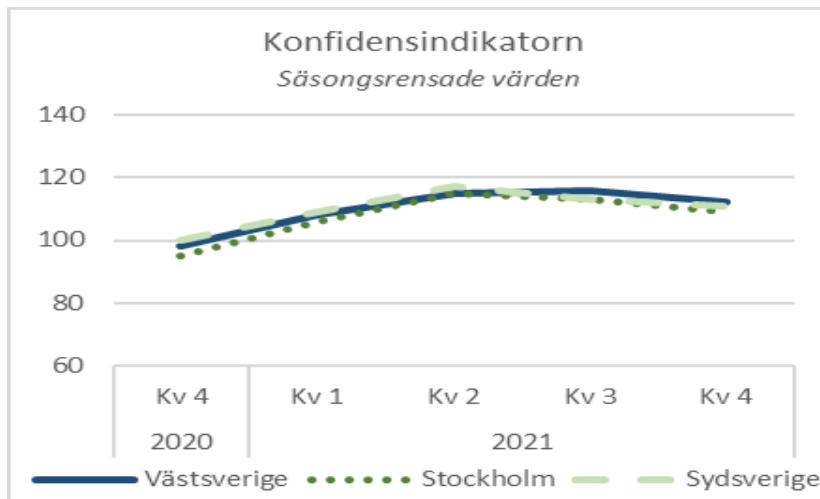

Källa: KI.

Regional konjunkturstatistik publiceras kvartalsvis och baseras på konfidensindikatorn (se faktaruta) för Stockholm (Stockholms län), Sydsverige (Blekinge och Skåne län) och Västsverige (Hallands och Västra Götalands län). Samtliga regioner upplevde ett kraftigt fall under mars och april 2020, följt av en rekyl under det andra kvartalet. Den positiva utvecklingen fortsatte under det tredje kvartalet 2020, vilket förklaras av en ökad aktivitet i såväl svensk som internationell ekonomi. Den andra smittspridningsvågen medförde att den positiva trenden bröts under det fjärde kvartalet, då skillnaden mellan kvartal tre och fyra var marginell. Under första kvartalet 2021 vände utvecklingen återigen uppåt i samtliga tre regioner trots en hög smittspridning. Den positiva utvecklingen fortsatte under det andra kvartalet 2021 vilket delvis förvånade ekonomer, då svensk ekonomis anpassnings- och återhämtningsförmåga har varit mycket god under pandemin. Under det tredje kvartalet stabiliserades konjunkturläget efter en längre tids uppgång och läget var i stort sett detsamma som föregående kvartal i samtliga tre regioner. Under det fjärde kvartalet 2021 kunde tecken på avmattning skönjas i samtliga tre storstadsregioner, men trots detta var konjunkturläget fortsatt gott.

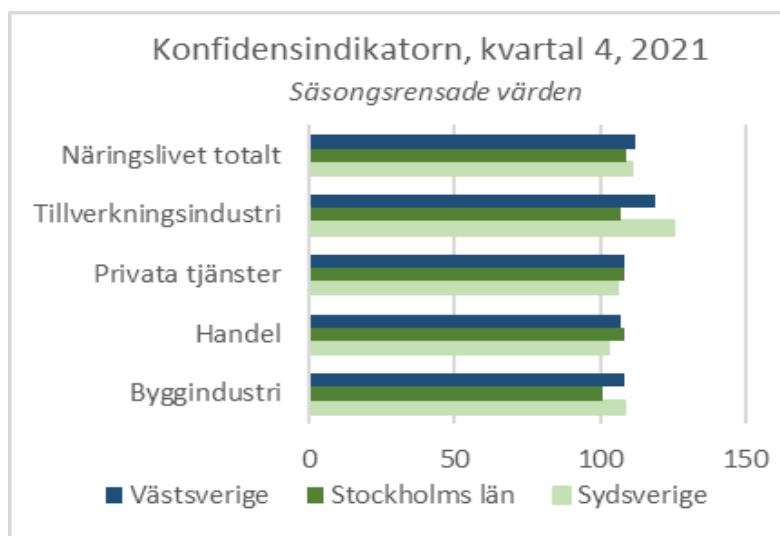
Från pandemins inledning fram till det andra kvartalet 2021 var konjunkturläget starkast i Sydsverige, även om skillnaden mellan de tre regionerna har varit förhållandevis ringa. Under tredje liksom fjärde kvartalet var dock konjunkturläget starkast i Västsverige. Stockholm hade länge ett mer problematiskt läge, vilket framförallt förklaras av den regionala näringslivsstrukturen. Betydande andelar av den privata serviceproduktionen är koncentrerad till Stockholmsområdet, vilket förklarar det faktum att det lägsta indikatorvärdet uppmätts i den aktuella regionen. Så snart restriktionerna lättade förbättrades dock konjunkturläget i

Stockholm. För västsvensk del är industrikonjunkturen av särskild betydelse och det höga efterfrågetrycket på exportmarknaden har en positiv inverkan på läget i Västsverige. Den goda industrikonjunkturen avspeglar sig i diagrammet nedan, då Västsverige som sagt hade det mest gynnsamma konjunkturläget under det tredje kvartalet och fjärde kvartalet 2021.

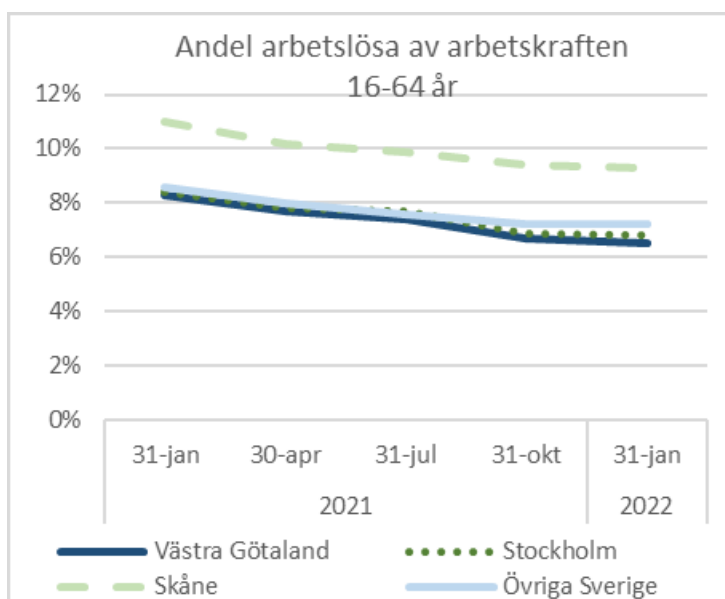
Källa: KI.

Som framgår i diagrammet nedan rådde ett förhållandevis starkt konjunkturläge inom samtliga branscher under det fjärde kvartalet 2021, även om det skedde en viss inbromsning jämfört med föregående kvartal. Industrikonjunkturen är som nämnts ovan mycket god och orderstocken är historiskt sett mycket hög. För västsvensk del är utvecklingen inom industrin särskilt betydelsefull för det samlade konjunkturläget. En fortsatt återhämtning i Västsverige kommer att påverkas av industrikonjunkturen i Sverige och omvärlden. Ett orosmoln inom industrin är i nuläget bristen på halvledare samt höga energipriser, vilket skapar flaskhalsar inom produktionsleden. Flaskhalsar som medför att företagen ej kan nå produktionstaket och nyttja expansionsutrymmet. Tyvärr ser bristen på halvledare och ökande energipriser ut att bestå under en överskådlig framtid och näringslivsrepresentanter flaggar i skrivande stund för att detta kan få negativa konsekvenser för svensk ekonomi och sysselsättning.

Arbetsmarknadsläget

Under vår och tidig sommar 2020 ökade arbetslösheten närmast lavinartat och varslen duggade tätt. I slutet av sommaren uppgick arbetslösheten i Västra Götaland till 8,8 procent (9,2 procent i riket som helhet). Det fanns en utbredd oro för arbetsmarknadsläget och prognoserna pekade mot en arbetslöshetsnivå på omkring 11–12 procent i början av 2021. Det förbättrade konjunkturläget har dock haft en positiv inverkan på arbetsmarknaden och andelen öppet arbetslösa eller i program har minskat kontinuerligt under vår, sommar och höst 2021. En utveckling som fortsatt under vintern 2021/2022 och i januari uppgick den öppna arbetslösheten i Västra Götaland till 6,5 procent, medan siffran för motsvarande månad 2021 var 8,3.

Trots det förbättrade arbetsmarknadsläget varnar berörda myndigheter för att en stor grupp unga vuxna samt utrikes födda har fastnat i långtidsarbetslöshet. I nuläget är långtidsarbetslösheten inom aktuella grupper betydande och riktade insatser krävs om utvecklingen ska kunna vändas. Den höga arbetslösheten inom aktuella grupper förklaras bland annat av att de har jämförelsevis kort arbetslivserfarenhet, begränsad utbildningsbakgrund och ofta erhåller osäkra anställningsvillkor som exempelvis timanställning. (De osäkra anställningsvillkoren gör att de oftast inte omfattas av statligt stöd för korttidsarbete eller varsel.)

Samtidigt som arbetslösheten är förhållandevis hög uppger ett växande antal företag att det råder brist på arbetskraft.¹ Det råder följaktligen en mismatchning mellan arbetsmarknadens utbuds- och efterfrågesida, då de arbetslösa allt som oftast saknar den utbildning som efterfrågas från arbetsgivarsidan. Detta problem är en fråga som är högt upp på agendan hos

¹ Undersökning genomförd av Konjunkturinstitutet i september 2021.

samtliga berörda offentliga instanser, eftersom bristen på arbetskraft skapar flaskhalsar i produktionsleden.

	Antal arbetslösa 16–64 år		Andel arbetslösa av arbetskraften 16–64 år	
	<i>31 januari respektive år</i>			
	2021	2022	2021	2022
Västra Götaland	73 800	56 200	8,3%	6,5%
Fyrbodal	13 400	10 600	10,1%	8,3%
Göteborgsreg.	44 100	33 100	7,9%	6,2%
Sjuhärad	8 300	6 300	7,3%	5,7%
Skaraborg	9 900	7 500	7,5%	5,9%

Det finns vissa interregionala differenser vad arbetslösheten i Västra Götaland beträffar. Som framgår av tabellen ovan är arbetslösheten lägst i Sjuhärad och högst i Fyrbodal. Noterbart är att samtliga delregioner har haft en positiv utveckling på arbetsmarknadsområdet under 2021, med kraftigt minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning.